

אחרי דוב ים, אולם לא הצליחו להעלות או ברישתם.

70 לירוח על השולחן

בספרד קיח אנשי ישראלה לקבל עזרה רצינית מהרב הראשי של הצי האמריקאי הששי. אולם, משום מה, לא התממש הדבר. חמשת הבחורים היו נאלצים לגלות מ"קור אתר לעזרה.

היהודים במקום לא הבינו, כנראה, את מצוקתם של הבחורים. המציל הופיע בדמותו של איש עסקים ספרדי עשיר. הוא בא לבקר את הסירה על פי הזמנתו של שלמה מנוחין. כחובב רדיו מושבע התקשר עם ישראלה בדרך, הפציר בשלמה לבקר בעת שהייתם בברצלונה. הוא נכנס לתא ה"קטן, הביט סביבו, שאל כמה שאלות — ומיד הבין. בתנועה פשוטה הניח 70 לירות אנגליות על השולחן.

החברה לא רצו בשום אופן לקבל את ה"כסף. אולם הוא צחק. "אל תתביישו. בחו"רם" אמר להם. "אני יודע מה זה לעשות סיבוב בעולם עם סירה קטנה. כל אדם ישיש לו ספורט בדה חייב שיתן יד. אם תרצו משהו — פנו אלי. אני אשמש לכם בנק אופי ישראל". הם נתנו לו ספר תניך עברי, עם חותמת הסירה.

סוף סוף: האוקיינוס

התקופה שבילו בברצלונה היתה היפה ביותר. מועדון השייטת במקום — אימון מהודר — הועמד לרשותם, אנשים רבים הזמינו אותם לטייל ולבלות אצלם. הם קנו ציוד שהיה חסר להם, מילאו את מחסן ה"פרודוקטים וכאשר הגיעו המיפרשים ה"דשים יצאו לנמל הבא שלהם — גיברלטר, הנקודה האחרונה לפני צאתם מן הים התיכון אל האוקיינוס האטלנטי.

גם כאן ניתקלו בסערה. הפעם סערה אורדת. רוח גב חזקה דחפה אותם במהירות של שמונה-תשעה קשר (ארבעה קשר נח"שבת למהירות טובה). הדרך הארוכה של 550 מיל עברה כאילו במירוץ. רק 70 מיל לפני גיברלטר, בחצות, השתנתה הרוח ל"מערבית והם הוכרחו לחפש מקלט בחוף ה"דרומי של ספרד. בבוקר כבר היה הים שקט, וערפל קל עלה מתוכו.

בשעות הערב הודיע שלמה ליוצקי, שה"יה במשמרת, על מגדלור. ואמנם לפנייהם הו"פיעה פוגתה אירופה. אחד מעמודי הרקולס של המיתולוגיה היוונית, וסימן הגבול לים התיכון. "נשמנו עמוק", הם כתבו, "סוף סוף עזבנו את האמבטיה. לפנינו השתרע הא"לנטי".

לפנות בקר קרבה הסירה לנמל גיברלטר: מפרץ קטן ומוגן, רגלי צוק ענקי. הסירה הקטנה התקדמה בגאותה ישר לחוף הנמל. הם לא ידעו כי הם מפליגים דווקא לחלק הצבאי של הנמל. הם גם לא שמו לב שעל התורן התנופף רק דגל ישראל. לפי החוק הימי, היתה זו פלישה כמיטב המסורת ש"לפני מאתיים שנה.

האנגלים לא יכלו לעבור על העניין ב"שתיקה. סירת משטרה מווייגט התקרבה אליהם, תבעה מהם לעצור. יורם ניסה להס"אליהם.

ביר משהו. אולם ללא הועיל: ישראלה נאלצה לעזוב את הנמל ולעגון מחוצה לו עד שביקשה, וקיבלה, אישור להיכנס. כדי להראות להם שלא היה שום דבר אישי בפעולה ויתרו האנגלים על דמי עגינה.

צריך לחזור

בנקודה זו ערכו הבחורים חשבון לעצמם. הכסף אול כמעט לגמרי, סירת ההצלה הקטנה שלקחו אתם נסחפה באחת הסערות. היה דרוש להם מנוע עזר קטן, פרודוקטים ודלק. הוחלט לשגר את צבי ארצה לגייס את הדברים הדרושים. מקופת הסירה הוקצתה לו לירה שטרלינג אחת, שהיתה צריכה להספיק לו עד מרסיי. נקבע מפגש בדקאר, על חופה המערבי של אפריקה, והסירה הרימה את מפרשית ויצאה שוב לדרך.

לפני טנגיר גבר עלי המטע. רק בקו"ר

רגע לפני השיחרור

כשהופיעו השבוע אחיו ואכיו של שאדתיאל בן-יאיר כבית המשפט, גילו שני הנאשמים מצב רוח מרומם. השניים, צאצאי משפחת גרים רוסיים, שכנעו את המשטרה שהנשק היה מיועד להגנה על דיורי בית החולים לחולי-רוח שהם מנהלים אותו, מפני מסתננים ערבים.

שי הצליחו להינצל מן הים.

הבריחה — לחזור חזרה לישראל או לראות את הסירה נרקבת בטנגיר — היתה בשבילם מכה איומה. משך שלושה חודשים ציפו בחסר סבלנות לרגע בו יעברו את המיצר לאוקיינוס. העובדה שהצליחו לעשות מה שלא עשו בחורים ישראלים עד כה לא שיתנה — בעיניהם — מאומה. גם ב"מדיים עולמיים היה להם במה להתגאות. אולם הם לא התנחמו.

"יתכן שהטבע שבר את ישראלה", כתב יורם פרידמן בדו"ח שלו למערכת העולם הזה. "אולם בנו נשאר משהו שלא נשבר. אנחנו עוד נפליג מסביב לכדור הארץ."

שנשא שם אשה. החודש הגיע ממנו ארצה סימן-חיים נוסף, בצורת חוברת בת 31 עמוד, שנכתבה בשווייץ מפורטת. כמנהגו מאז לא ניסה ריקה. השם: איכה.

"תו הבנייה". אדן, הכותב שירים בשתי שפות, החליט הפעם להגיש לעם תוכן-נית פוליטית מפורטת. כמנהגו מאז לא ניסה להסתיר את דעותיו החריפות.

כתב הוא: "רוח הקואליציה של מקבצי הנדבות והקרנות המפלגתיות בסוכנות ה"הודית, כשהיא מקושטת בחותמת פקיד ה"מנט לשעבר — טיפוס "עבד כי ימלוך", איננה מסוגלת לבטא ואיננה מבטאת את רוח הגליל המערבי או הנגב הדרומי... חוסר יכולתו של השלטון הקיים להשתחרר לח"ל לטין (מן החוקים של) השיטה הגנדרטורית הפלשתינאית... הנה תעודת עניות עלובה, אות כשלון חרוץ, תו הבגידה באלה שבדמם נכבשה הארץ."

האסון היסודי הוא, לדעת אדן, כי מנהיגי המפלגות לא נתנו למדינה חוקה הקובעת גבול למנגנון הממשלה. מחוסר חוקה הממשלה לעשות כאוות נפשה, אינה חייבת להתחשב כלל בדעת האזרחים ובכוונותיהם. נוצרה מעין דיקטטורה של עסקני מפלגות.

שבטי ישראל. כדי לתקן את המעוות מציע אדן גרץ בחוברתו נוסח מלא של חוקה, הכולל 63 סעיפים. הלקוחים מחוקת עמים שונים, בעיקר מן החוקה האמריקאית והשווייצרית. הסעיפים העיקריים:

● חלוקת הארץ לשבטים, בדומה ל"שבטי ישראל הדומים, שיהיו מחוזות עצמאיים, כמו הקאנטונים בשווייץ.

● חלוקת הרשות המחוקקת לשתי בתים ("הכנסת הגדולה" וה"כנסת הקטנה"), כמו באמריקה.

● בחירת חברי הכנסת באופן אזורי, כך שכל חבר יהיה אחראי במישרין בפני בוחריו.

● הכרעה ישירה של האזרחים בכל שאלה לאומית חשובה עלידי משאלי-עם.

כמעט לכל אחת מן הצעות האלה היה אדן גרץ מוצא, מן הסתם, תומכים רבים בארץ. אולם היה זה מיוחד לו שלא רצה להכיר בעובדה פשוטה: כדי להגשימן היה צורך במהפכה בישראל.

דת

צדק לישו

לפחות 60 מ27 שנות חייו הקדיש שמואל משה לוי, שחור השיער וחרף המבט, עיקר למלחמה על הצדק. עוד בגיל 12 אירגן מלח"מה ציבורית נגד הגבאי באנטאליה שבתור"כיה, אשר עשק את אנשי עדתו.

לפני 14 שנה השיגה מלחמתו לצדק שיא נוסף, כאשר הפגין לבדו, לבוש שק, לפני המרמטק הבריטי, בדרישה לפתוח את שער יי ישראל ליהודים, פליטי אירופה.

הגבאי מאנטאליד מת מזמן, שערי ארץ ישראל כבר נפתחו לרווחה. אך העיזב עודנו שורר ברמה. לוי אינו נכנע. בהתלהבות נער"רים הוא מדבר על התורה, מקור הטוב הא"שר לאדם, גם בימינו יודע בבתי הקפה התל"אביביים בכרוניה, הקוראים למין האנושי ל"התרחק מאמונת-שואו, אותם הוא מחלק לכל דורש ולא-דורש.

"העולם הנורא הזה". בשבוע שע"בר העיד לוי בבית משפט השלום בתל-אביב נגד נפתלי דריינור ומנחם הלויכץ, אשר היכוחו וזרקוהו החוצה מבית-הכנסת הקטן ברחוב מרכז בעלי מלאכה, בשעת קריאת ה"תורה בשבת. הפעם חילק לוי כרוזים על נושא חדש: הוא דרש להביא את ישו מג"צרת בפני משפט לאומי, לטרה אותו מאש"מתו כבוד ביהדות. אם יימצא זכאי, יש להסיר מעליו ז"ת הגרם, לראות בו אחד מנביאי ישראל. בתפליל בית הכנסת, בשכ"לם המוגבל, לא ירדו לעומק העניין, צעקי: "לזרוק החוצה את המיסיונר".

"לזמנם אני זקן, אך עדין כחי במותני", אמר לוי בהגיפו אנרוף משנני, "אבל לא השבתי להם כגמולם. כבוד הוא לי להיות מוכה על מצח האמת!"

הוא הוסיף באנחה: "אני מבין את ד"ך

מיד עם הקמת המדינה הוכנה טיוטה של חוקה. אולם דוד בן-גוריון החליט לבטל את הדיון בה. מחשש פן כל דיון בחוקה יגרום להתנגשות בלתי פשרנית בין הדתיים והאנטי-דתיים.

הבורסקאים ויצרני הנעליים לא טמנו את רגליהם בצלחת, פירסמו שורת האשמות נגד דיות, קבעו שהמפעל הירושלמי:

● לא מילא את התחייבויותיו לגבי ה"צוא;

● מתכוון לפגוע בייצור העורות המקומי על ידי ייבוא עורות מוכנים;

● אם יפטר שוגרמן את פועליו, מוכנים הם לקלוט את המפוטרים.

● הם מזמינים את שוגרמן והאחים חבס, השותפים הישראליים במפעל, לבוררות של וועדה ניטרלית, בפניה הם מבטיחים לגלות עוד סודות אחרים לשאלו מספר שאלות נוס"רות בלתי-נוחות.

לחק עז הכיס. אולם את השאלה הבל-תינוחה ביותר הציג לפני בעלי המפעל ה"ירושלמי אחד העתונאים: אם מ'פעלו כה משוכלל לעומת האחרים, מדוע אין מחיריו זולים יותר משל הייצרנים האחרים; לוח"צים באותה מידה על כיסיהם של הצרכנים? האם אין זה נכון שבו בזמן שהוא מוחה על קיום קרטל באספקת העורות, הוא מקיים קרטל עם הייצרנים האחרים במחירי הנעלים, מונע את הורדתם?

הרויכות טרם ננעל, אולם תשובה עקיפה ניתנת השבוע: מלחמת המודעות בעתוננים כבר עלתה למפעל הירושלמי, לפי הערכה זהירה, 7000 ל"י, ליריביו 3000 ל"י. איז ספק שסוכומים אלה ימצאו את דרכם לחישוב מחירי הנעליים.

דעות

הצעה משווייץ

משך כמה ימים היה אדן גרץ, רבי-החובל הצעיר (25) והמוזק, מרכז ההתעניינות ב"שלוש ישויות. כל מילה שאמר, כל מעשה שעשה (או לא עשה) נכנסה ישר לכותרת הראשית של עשרות עתוננים. היה זה אחרי שסבל מהמתוטטות עצבים, בפקודו על אג"ת אביו א/ק אברהם גרץ (העולם הזה 790), שלח אולטימטום לראש ממשלת ישראל. מאז כמעט נעלם אדן גרץ. יודעה קצרה סיפרה שעבר להחלמה בשווייץ, יודעה שניה

